

MEMOIRS OF THE SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
MEMOIRES DE LA SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE ŠEVČENKO
MITTEILUNGEN DER ŠEVČENKO-GESELLSCHAFT
DER WISSENSCHAFTEN

Vol. CLXXIX Band

STEPHAN SMAL-STOCKYJ

T. SHEVCHENKO

INTERPRETATIONS

Published by Shevchenko Scientific Society, Inc.

NEW YORK

PARIS

TORONTO

1965

ЗАПИСКИ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

Том CLXXIX

АКАД. СТЕПАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ

Т. ШЕВЧЕНКО

ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка
НЮ ЙОРК ПАРИЖ ТОРОНТО
1965

ПЕРЕДМОВА

Великі роковини нашого національного Генія-Пророка і Обновителя — Тараса Шевченка, в його сторіггя смерти і 150-ріггя з дня його народження відзначала українська еміграція в вільному світі з особливою пошаною, і, як на еміграційні умовини, з доволі значними досягненнями. Улаштування Світового Конгресу Української Вільної Науки на гужині, ціла низка наукових конференцій і академій, випуск окремих наукових і популярно-наукових праць, друге повне видання творів Тараса Шевченка, випуск друком першого тому англомозної Енциклопедії Українознавства та врешті побудова пам'ятників Шевченка в Вінніпезі і Вашингтоні — це наявні показники глибокого пієтизму до нашого національного Провідника і Духового Батька — Шевченка, що своїм пламенним словом закріпив навіки в душі української нації свої безсмертні ідеали волі і любови, братерства і християнського гуманізму та непохитну віру в Божу поміг і запевнення, що „встане правда, встане воля і Тобі одному поклоняться всі язики, во віки і віки”. З цією вірою в Божу поміг і з повною надією, що український нарід виконає вневдовзі візно живий заповіт Шевченка, живе і житиме українська еміграція на гужині, доки не сповниться пророцтво нашого національного Пророка-Шевченка, що „на оновленій землі — українській — врага не буде, супостата, а буде син і буде мати і будуть люди на землі”.

Під зовсім інакшим аспектом проходили святкування цих Шевченкових великих роковин на рідних землях, окупованих гервною Москвою. Там, у большевицькій дійсності, не залишено й сліду з правдивого Шевченка. Ціла низка партійних мітінгів та наукових конференцій з різними новими дослідями Шевченкової творгости, опертими на т. зв. марксистсько-ленінських методах, мала одне тільки завдання: показати Шевченка, як предвісника і трибуна большевицької ідеології, і доказати, що Шевченко був саме таким, якого потребує для свої пропаганди гервона Москва, як це старається доказати большевицький шевченкознавець І. Назаренко, називаючи Шевченка „запеклим ворогом українських буржуазних націоналістів, утопічним соціялістом і марксистом, матеріялістичним атеїстом і по-

лум'яним борцем за візну дружбу українського народу з російським народом”.

З таким саме навітленням випущено друком, з нагоди сторігзя смерти і стоп'ятдесятирігзя народження Шевгенка, цілу масу різних студій, праць і розвідок з відповідною інтепретацією і творгости Шевгенка і його світогляду, тобто його поглядів на національні, історизні, суспільно-політигні, релігійні, філософські та естетизні проблеми. „Основна тенденція цих книжок” — як стверджує академік Олександр Білецький — „це тенденція за всяку ціну виправити, вирівняти погляди поета, „підтягнути” його з усіх сил до нашої соціалістизної дійсності”. Як це „підтягнення” виглядає фактигзно, показують нам нові праці большевицьких шевгенкознавців, що їх велику масу кинула большевицька пропаганда на світовий ринок.

Студіюючи ці ювілейні видання наших підсов'єтських науковців, їхні дешеві, безосновні та далекі від дійсної науки методи перекругування Шевгенкової ідеології і спотворення не тільки образу самого Шевгенка, але й цілої української історії і культури, ми наогно переконуємося, в яких страшних путах сервілізму опинилося шевгенкознавство на рідних землях. Щоб принайменше застинно дати відсіг отим негідним і зневажливим фальсифікаціям українського національного Генія, Наукове Товариство ім. Шевгенка в Америці рішило перевидати цінні „Інтепретації” Шевгенкової творгости, що їх опрацював один з найкращих шевгенкознавців — академік Степан Смаль-Стоцький. Праця ця вийшла вперше накладом Українського Наукового Інституту в Варшаві в 1934 році, як ювілейне видання в 120-рігзя з дня народження Тараса Шевгенка і в 75-рігзя з дня народження автора „Інтепретацій” Шевгенка — Проф. Д-ра Степана Смаль-Стоцького. На жаль, ця цінна розвідка вийшла друком поза межами України і вдоватку в дуже малому тиражі так, що на західньо-українських землях вона була мало відомою, а на українській території під Сталінським режимом була, мабуть, зовсім невідомою. Нізого дивного, що, навіть, ті з большевицьких шевгенкознавців, які в своїх писаннях нападають на сл. п. академіка Смаль-Стоцького, спираються на різних інших працях академіка Смаль-Стоцького, цитуючи зокрема його статтю „Великий Льох”, вміщену в третьому томі повного видання творів Тараса Шевгенка в Варшаві. Про „Інтепретації” академіка Смаль-Стоцького немає також ніякої згадки в двотомній бібліографії літератури про життя і творгість Шевгенка, що її випустила Академія Наук УРСР в 1963 році, хог в ній подибуємо цілу низку різних популярно-наукових

статтей, вміщених у різних українських журналах і часописах, що появилися поза межами України.

Щоб цю прогалину в шевгенківській літературі виповнити, Упруза Наукового Товариства ім. Шевгенка в Америці, за згодою Проф. Д-ра Романа Смаль-Стоцького, бувшого секретаря Українського Наукового Інституту в Варшаві і редактора першого видання „Інтерпретацій” академіка Степана Смаль-Стоцького, випускає друком оце друге видання, як „Записки Наукового Товариства ім. Шевгенка”, том 179.

Значення цієї праці академіка Смаль-Стоцького незвичайно велике і сьогодні зокрема дуже актуальне, незалежно від того, що ця праця написана ще перед тридцятьма роками. Вартість цієї праці тим більша, що академік Степан Смаль-Стоцький посвятив для студій над Шевгенковою творчістю майже ціле своє життя, всю свою працю в семінарах української філології, спершу, як дозволитий професор Черновецького університету, а від 1921-го року аж до кінця життя як професор Українського Вільного Університету в Празі. В тому часі він виховав цілий ряд визначних пізніше дослідників творчості Шевгенка, як, напр., пізнішого професора Празького і Львівського університетів — Д-ра Василя Сімовица, автора численних праць з української мови і літератури та редактора і інтерпретатора „Кобзаря” Шевгенка, визначного літературознавця Д-р Луки Луцева, автора недавньої опублікованої праці: „Тарас Шевгенко — співець української слави і волі”, а далі Дмитра Николишина, автора праці „Історичні поеми Т. Шевгенка”, Платона Лушпинського, автора „Естетичної аналізи поетичних творів Шевгенка” та розвідки про поему Шевгенка „Холодний Яр”, Омеляна Цісика, автора розвідки: „Політичні твори Т. Шевгенка”, і багато інших.

Теплі спогади про академіка Степана Смаль-Стоцького, його методи аналізу літературних творів з українського письменства і зокрема про його інтерпретації творів Шевгенка знаходимо в споминах його колишніх учнів, що були наочними свідками його довголітніх глибоких наукових дослідів над Шевгенковою творчістю. З цих саме причин на автора „Вступного слова” до першого видання „Інтерпретацій Шевгенка” академіка Ст. Смаль-Стоцького запрошено колишнього його студента Проф. Д-ра Василя Сімовица, а до другого видання також видатного шевгенкознавця, колишнього студента акад. Смаль-Стоцького — Д-ра Луку Луцева.

За Управу Наукового Товариства ім. Шевгенка в Америці:

Проф. Д-р Василь Стецюк, науковий секретар і редактор.